

Helybenhagyta a Fővárosi Bíróság a Posta/Lapker kartellügyben hozott GVH-döntést

A Versenytanács 2007-ben hozott határozatában (lásd: Versenytükör 2007 decemberi szám) állapította meg, hogy a Magyar Posta Zrt. és a Magyar Lapterjesztő Zrt. versenykorlátozó megállapodást kötöttek egymással, amikor megállapodtak abban, hogy a Magyar Posta 2001 decemberétől 2007. december 31-ig nem foglalkozik nagykereskedelmi hírlapárúsítással, és a Magyar Lapterjesztő Zrt. 2003 januárjától 2007. december 31-ig nem foglalkozik a Magyar Posta Zrt. érdekkörébe tartozó lapok előfizetéses lapterjesztésével.

A különféle sajtótermékek kétféleképpen juthatnak el az olvasókhoz: árus lapterjesztés esetén kiskereskedelmi egységekben (újságárusoknál, boltokban, benzinkutaknál) lehet megvenni a sajtóterméket, míg előfizetéses lapterjesztés esetén egy lapterjesztő vállalkozás házhoz viszi az újságokat az előfizető címére. 1998-ig mindkét feladatot a Magyar Posta végezte el. 1998-ban azonban a Posta regionális újságterjesztő vállalkozásait eladta a francia érdekeltségű Magyar Lapterjesztő Zrt.-nek (Lapker). Az újságoknak a nyomdától a kiskereskedelmi egységekhez történő eljuttatása így a Lapker feladata lett, miközben a Posta megtartotta az előfizetéses lapterjesztést, vagyis az országos napilapok és a különféle magazinok terjesztését egészen 2007 elejéig, a MédiaLog Zrt. piacra lépéséig a Magyar Posta végezte.

A kialakult erőviszonyok megváltozására nem túl sok esély volt, miután a GVH tárgyalási jegyzőkönyvek, stratégiai tanulmányok és egyéb iratok elemzése alapján kiderítette, hogy a Lapker és a Posta valamikor 2001 szeptembere és decembere között versenykorlátozó megállapodást kötött. Először az 1998 és 2001 között hatályos, a Posta regionális újságterjesztő cégeinek privatizációja kapcsán kötött megállapodásban szerepelt, hogy a Posta nem törekszik arra, hogy ő juttassa el a lapokat a nyomdából a kiskereskedőkhöz. A 2002 és 2007 közötti időszakra szóló együttműködési megállapodásban ennek köszönhetően a Posta elérte, hogy a postahivatalokban eladott lapok fejében a Lapkertől kapott jutaléka 13-ról 23,5 százalékra nőjön. Az egyezség 2003. januártól hatályos módosítása során végül a Lapterjesztő is vállalta, hogy nem kapcsolódik be a Posta felségterületének számító előfizetéses lapterjesztésbe. A meg-

nem támadási megállapodás kapcsán ekkor a Magyar Posta piacszervezési díjként egyszeri 260 millió forint összegű ellentételezésben részesült annak fejében, hogy újabb 5 évig nem rontja a Lapker üzletét.

A GVH szerint a vállalkozásokat jobb teljesítményre ösztönzi, ha nem ismerik a tényleges piaci szereplők és a lehetséges belépők szándékait, terveit. A versenytársak közötti egyeztetés arról, hogy mikortól vagy éppen meddig nem lépnek be egymás hagyományos piacaira, a piaci folyamatok megzavarását jelenti. A versenykorlátozó megállapodás tilalma alóli mentesülésre ebben az esetben a GVH nem látott lehetőséget, hiszen a kölcsönös önkorlátozás nem járt olyan előnyökkel, amelyekből a fogyasztók kellő mértékben részesedtek volna. Az sem állítható, hogy az önkorlátozás nélkülözhetetlen lett volna az el nem adott újságok visszagyűjtésére szolgáló remittendarendszer fenntartásához. A Magyar Posta nagykereskedőként való megjelenése a GVH véleménye szerint nem ásta volna alá a kialakult terjesztési szokásokat, ha egy árust továbbra is csak egy nagykereskedő látott volna el. A versenyhatóság véleménye szerint a Postának az árus nagykereskedelemtől való teljes tartózkodása adott piacon a verseny teljes kizárását jelentette.

Mindezek miatt a Magyar Posta és a Magyar Lapterjesztő egyaránt 468 millió forint bírságot kapott. A bírság összegének meghatározásakor a GVH tekintetbe vette, hogy a megállapodás a verseny kizárását célozta, több évig volt életben, annak tényleges piaci hatása is volt. Súlyosbító körü-

mény volt, hogy az érintett szereplők saját piacaikon lényegében monopolisták, így tisztában kellett lenniük, hogy megállapodásuk korlátozza a versenyt. A versenyhatóság figyelembe vette azt is, hogy 2005 végétől komoly, egymással is tudatosított szándékkal álltak elő az egyezség felbontása érdekében, ami lényegében a jogsértés tényleges hatásának hosszát a megállapodásmódosításban előirányzott öt év helyett háromra rövidült le.

Mivel a GVH döntésével az érintettek nem értettek egyet, bírósághoz fordultak. Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság azonban elutasította a kereseteket és helybenhagyta a GVH döntését.

A Fővárosi Bíróság ítéletében számos, a felperesek által vitatott kérdést elemzett. Az érintett piac kapcsán kifejtette, hogy nem fogadható el a felperesek azon érve, mely szerint az előfizetéses és az árus lapterjesztés piaca egy piacnak minősül. A keresleti helyettesíthetőség a két piac között nem áll fenn, hiszen a minőség és a teljesítés feltételeit illetően lényeges, és a felhasználási cél tekintetében fontos különbségek vannak. Az a tény, hogy a két piac hatással van egymásra, nem jelenti az egy piachoz tartozást.

Kiemelte a Fővárosi Bíróság, hogy a versenyellenes célzat egy objektív kategória, így a felek szándékára tekintet nélkül megállapítható, és immanensen magában foglalja a versenykorlátozásra alkalmasságot, a versenyellenes hatás lehetőségét, annak külön igazolása nélkül. Nem fogadta el a bíróság a felperesek azon érvét, mely szerint a kartellhez jogi kötőerővel bíró szankcióknak kell kapcsolódniuk, ellenkező esetben nincs értékelhető hatásuk. A kartellmegállapodásoknak nem a jogi kötőerő, hanem a bizonytalanságot, és a kockázatokat csökkentő komoly információ kölcsönös megosztása a lényege.

A mentesülés kapcsán mutatott rá a Fővárosi Bíróság, hogy a GVH-nak a Tptv. 17. §-a szerinti mentesítés feltételei kapcsán csak a felperesi érvekre kell reagálnia, ezen feltételek fennállásának megállapítása és megindokolása nem képezi a versenyhatóság feladatát. Megállapította továbbá a bíróság, hogy a mentesülés feltételei jelen esetben nem teljesülnek, hiszen például a verseny az áruk jelentős része tekintetében kizárásra került.

Az ítélet nem jogerős.

Jogerős ítélet a GIS-kartellügyben

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa közel három éve, 2005 decemberében meghozott határozatában megállapította, hogy a gázszigetelésű nagyfeszültségű elektromos kapcsolóberendezések piacán az Alstom, a Siemens, a VA Tech és az Areva cégcsoportok eljárás alá vont vállalkozásai piacfelosztó kartellt alakítottak, súlyosan megsértve ezzel a versenytörvényt.

A kérdéses ügyben a GVH vizsgálata feltárta, hogy mintegy tizenöt éven keresztül tartó kartell működött az ún. gázszigetelésű nagyfeszültségű elektromos kapcsolóberendezések piacán. Kilenc európai és öt japán vállalkozás írta alá 1988-ban az ún. GIS-megállapodást, amely az érintett termékek világméretű piacát osztotta fel az európai és japán vállalatcsoportok között. A GIS-megállapodás végrehajtásaként az európai résztvevők az ún. E-megállapodásban rögzítették az elosztás konkrét mechanizmusát, az egyes vállalkozásoknak juttatandó kvótákat.

A GVH vizsgálata felderítette, hogy a vizsgált 1991–2004 közötti időszakban legalább 13 magyarországi projekt került egyeztetés céljából a kartellben résztvevők elé. Ezek között voltak olyanok, amelyeket az egyeztetéseket követően a kiíró visszavont (például az ELMŰ által 1990-ben és 1992-ben kiírt fejlesztési projektek, vagy a Lackovich utcai kapcsolóállomás-projekt 1993-ban, vagy a Dunaferr által 1999-ben kiírt projekt), mások nem kerültek felosztásra (például a Paksi Atomerőmű 1998-as projektje). Az ELMŰ által 2002-ben kiírt Városliget-, illetve a 2003-ban kiírt Budaközép-projektek esetében a GVH bizonyítani tudta azt, hogy azok ténylegesen a kartell által megbe-

szelésre, illetve az egyik projekt ténylegesen felosztásra is került a kartelltagok között.

Mindezek alapján a Versenytanács valamennyi kartelltag vonatkozásában megállapította, hogy a kartell keretében kifejtett magatartásuk alkalmas volt a magyarországi GIS-piacon versenykorlátozó hatás kifejtésére és összesen 702 millió forint versenylükeletet bírságot szabott ki az Alstom (440 millió), a Siemens (80 millió), a VA Tech (159 millió) és az Areva (23 millió) cégcsoportok eljárás alá vont vállalkozásaira.

Mivel az ABB 2004 nyarán a GVH engedékenységi politikájának keretében teljes mértékben feltárta a kartell működését, bizonyítékokat szolgáltatott a jogsértés megállapításához, ezért vele szemben - a jogsértés megállapításán túlmenően - bírság kiszabására nem került sor.

A vállalkozások a Fővárosi Bírósághoz, majd a Fővárosi Ítéletáblához folyamodtak jogorvoslatért. A Fővárosi Bíróság 2007. október 25-én kihirdetett ítéletében nagyrészt elutasította a felperesek kérését, a kiszabott bírságok összegét azonban jelentősen csökkentette: a VA Tech T&D GmbH esetében 27 300 000, az Alstom Holding S. A. esetében 147 380 000, míg a Siemens AG esetében 29 250 000 forintra mérsékelte. A bírság mérséklése annak következménye, hogy a Fővárosi Bíróság álláspontja szerint potenciális projektek (vagyis azon projektek, melyekre vonatkozóan volt bizonyíték az egyeztetésre, de valamilyen oknál fogva nem került a projekt kiírásra, vagy törlésre került) esetében a jogsértés nem volt megállapítható, és ezek értéke a bírságszámítás során nem volt értékelhető.

A Fővárosi Ítéletábla mind az alperesi, mind pedig a felperesi fellebbezéseket alaptalannak találta. A másodfokú bíróság rámutatott arra a más hasonló ügyekben, magyarországi vállalkozások versenyjogsértő magatartásának értékelésekor már megfogalmazott tételre, mely szerint a vállalkozások magatartásának egymástól való függetlensége követelménye kizár minden olyan közvetlen vagy közvetett kapcsolatot a piaci szereplők között, amelynek célja vagy hatása a versenytársak piaci magatartásának befolyásolása, vagy a saját maga által követendő magatartás feltárása a versenytársak előtt. A piac felosztására és a piaci részesedés megtartására irányuló, továbbá e körben, ennek érdekében az együttműködési kötelezettséget előíró megállapodás, és az e célból tartott egyeztetés a piac szereplői közötti tiltott kapcsolatfelvételt valósítja meg. A valósnak elfogadott GO- és E-megállapodás alapján és a felperesi részfelismerésekre is figyelemmel azt is igazoltnak találta a másodfokú bíróság, hogy a felperesek a kartellmegállapodás keretében a személyes találkozón, az e-mail és telefonüzenetekkel egyeztetették a piaci magatartásukat, az árait, árajánlataikat, el- és leosztották az egyes tendereket, fenntartották az előre megállapított piaci részesedéseiket.

A másodfokú bíróság ugyanakkor egyetértett az elsőfokú bíróság bírság körében kifejtett érveivel, és maga is úgy foglalt állást, hogy a bírságalap meghatározásánál nem lehet fiktív összegből kiindulni, és a meg nem valósult projektek feltelezett értékét figyelembe venni.

A GVH felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Legfelsőbb Bírósághoz a Fővárosi Ítéletábla jogerős ítélete ellen.

A Fővárosi Ítéletábla sem hagyta nyugodni a Relax-kampányt

A T-Mobile Relax 100, 250, 500 és 1000 néven úgynevezett „gondtalan telefonálást” lehetővé tevő előfizetéses díjcsomagokkal, mint új termékkel jelent meg 2004-ben magyar mobiltávközlési piacon. A csomagok egyrészt meghatározott, úgynevezett becsomagolt percmennyiségeket tartalmaznak, amelyek fix díját a forgalomtól függetlenül az ügyfélnek ki kell fizetnie. Ha a perckeret felett

kíván az ügyfél telefonálni, akkor azért már előre meghatározott tarifa alapján a fix díjon felül fizetnie kell a forgalommal arányosan. A csomagok alapvetően a belöldi hálózatok közötti hívásra alkalmasak, de kiegészítő díj fejében nemzetközi hálózatokba is lehet telefonálni.

A GVH által vizsgált reklámokban szereplő havidíjmentesség azt a képzetet kelthette a fogyasztókban, hogy forgalom

nélkül esetleg még díjat sem kell fizetniük, míg a percdíjak szerepeltetéséből arra a következtetésre juthattak az ügyfelek, hogy a számlázás percalapú. A reklámok egésze az átlagfogyasztót nem tájékoztatta arról, hogy a percdíj csak akkor igaz, ha a fogyasztó pontosan lebeszéli a csomagban foglalt perckeretét.

A Versenytanács így arra a következtetésre jutott, hogy a T-Mobile Magyaror-

szág Távközlési Részvénytársaság 2004 júniusában és júliusában a Relax díjcsomagok hívásdíjairól tájékoztatást adó egyes reklámjaival a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást tanúsított, ezért a vállalkozást 40 millió forint bírság megfizetésére kötelezte.

A T-Mobile bírósághoz fordult a határozat felülvizsgáltatásért. Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság, és a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábla azonban elutasította a keresetet és helybenhagyta a GVH döntését.

A Fővárosi Ítéletábla szerint aavidíj, illetőleg aavidíjmentesség fogalmainak használata során a felperes nem tette közzérhetővé, hogy a fogyasztónak valójában havonta egy fix összeget mindenkép-

pen ki kellett fizetnie függetlenül attól, hogy ténylegesen használta-e a telefonját az adott hónapban. A percdíj fogalmának használatakor pedig nem közölte világosan azt a tényt, hogy az valójában az egyes előfizetési csomagokhoz tartozó becsomagolt percek egységára, míg a csomagot megbontani nem lehetett, vagyis mindenképpen ki kellett fizetni a benne foglalt valamennyi percet. E fenti fogalmak többértelműsége – illetőleg egyértelművé tételének elmaradása – tehát a perbeli reklámok félreérthetőségét eredményezte a fogyasztók számára a felperes árazási logikája tekintetében.

A másodfokú bíróság nem fogadta el azt az érvet, hogy a kérdéses reklámok figyelemfelhívó reklámnak minősülnek. Mivel a

perbeli reklámokban a hirdetett termék lényeges tulajdonságait érintő tényszerű adatok közlése történt meg, ekként az nem tekinthető figyelemfelhívó jellegűnek. A Tábla véleménye szerint, ha a reklámozó bármiféle tényközlésbe belebocsátkozik, akkor a reklámnak a fogyasztói döntést megalapozó lényeges információkat pontosan kell tartalmaznia. A fogyasztó ugyanis a megjelenő, illetve elhangzó információkat értékeli, és adott esetben nem méri fel azt, hogy a tájékoztatás nem teljes körű. Ilyenkor a reklámozó a felelősség, hogy a reklám terjedelmi korlátai között meghatározza az átlagfogyasztó számára a tájékozott fogyasztói döntés meghozatalához elengedhetetlenül szükséges minimális információk körét.

Nem alkotmánysértő a versenyfelügyeleti bíróság bírósági jogorvoslatra tekintet nélküli végrehajthatósága

Az Alkotmánybíróság (továbbiakban: AB) november közepén utasította el azt a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt, mely szerint sérti az ártatlanság védelmét a tisztességtelen piaci magatartás, és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 44. §-a azzal, hogy nem sorolja fel a kivételek között a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 110. § (1) bekezdését.

Az indítványozó véleménye szerint az Alkotmány 57. § (2) bekezdésébe ütközik az, hogy a Tpvt. támadott rendelkezése – mely felsorolja, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) mely rendelkezései nem alkalmazhatóak a versenyfelügyeleti eljárásban – nem tartalmazza a Ket. 110. §-át. Nézete szerint az ártatlanság védelmébe ütközik az, hogy a GVH határozatával kiszabott versenyfelügyeleti bírság a bírósági jogorvoslatra tekintet nélkül végrehajtható. Utalt az indítványozó arra, hogy az ártatlanság védelmének nem kizárólag a büntetőeljárásban kell érvényesülnie. Azonban amíg a büntetőeljárásban a rendes jogorvoslatnak halasztó hatálya van, addig a versenyfelügyeleti eljárásban a keresetlevélnek a bírság megfizetésére nincs halasztó hatálya, miközben a

versenyfelügyeleti bírság is egy „büntető jellegű szankció”, hiszen célja „nevelő célzatú joghátránnyal sújtani a jogszabályba ütköző cselekmények elkövetőit”. Mivel az ártatlanság védelme a büntetőeljárásban is érvényesül, ezért annak a versenyfelügyeleti eljárásban is érvényesülnie kell.

Az AB elutasította az indítványt. Határozatában utalt az ártatlanság védelmének tartalmára, és megállapította, hogy az első sorban a büntetőjogi felelősség elbírálása során a döntésre jogosított részéről az elfogulatlan, pártatlan megközelítés követelményét szolgálja, ehhez kapcsolódóan a megalapozott bizonyítás kötelezettségét, továbbá a prejudikáció tilalmát. Mindez egyben garanciális jelentőségű akadályát képezi annak, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket a felelősségének megállapítása nélkül szenvedje el.

Utalt rá az AB, hogy bizonyos esetekben kiterjesztőleg értelmezte az ártatlanság védelmének érvényesülését (pl. devizahatósági eljárás), azonban az alkotmányos védelem korlátlanul nem terjeszthető ki. Az ártatlanság védelmének tartalma alapján megállapította az AB azt, hogy az indítványozó által kifogásolt szabálynak a kivételek közötti fel nem tüntetése – azaz a halasztó hatály kizártságának alkalmaz-

hatósága – nem áll alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az ártatlanság védelmének alkotmányos elvével.

Az AB szerint a versenyfelügyeleti eljárásban a határozat azonnali végrehajthatósága az ártatlanság védelmével és a marasztaló határozat hozatalával sincs közvetlen alkotmányos összefüggésben, és ugyanígy nem állapítható meg alkotmányos összefüggés a versenyfelügyeleti bíróság azonnali végrehajthatósága és az ártatlanság védelme között. Az AB emellett hivatkozott arra, hogy a Ket. 110. § (1) bekezdése alapján a keresetlevél benyújtásának a döntés végrehajtására valóban nincs halasztó hatálya, azonban az ügyfél a keresetlevélben a döntés végrehajtásának felfüggesztését kérheti. A végrehajtás a kérelemnek a végrehajtást foganatosító szerv tudomására jutásától annak elbírálásáig nem foganatosítható. Emellett a Tpvt. 83. § (5) bekezdése értelmében, ha az eljáró versenytanács határozata jogszabályt sértett és ennek következtében az ügyfélnek igénye keletkezik a bírság visszatérítésére, a visszatérítendő összeg után a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeres összegének megfelelő kamatot is meg kell téríteni.

Az AB végül azon állandó gyakorlatára utalva, mely szerint az érdemi alkotmányos összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi, elutasította az indítványt.